

B o e k b e s p r e k i n g

Adam, W., 1947. Revision des mollusques de la Belgique. I. Mollusques terrestres et dulcicoles. Verhandelingen van het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België, no. 106. 298 pp., 4 fig. en 162 kaartjes, 6 platen.

Bij de studie van de Nederlandsche molluskenfauna is kennis van de fauna der omliggende gebieden noodzakelijk. Het was tot dusver echter moeilijk zich op de hoogte te stellen van de molluskenfauna van België, omdat een betrouwbare moderne samenvatting over dit onderwerp ontbrak. In deze le mte is nu, wat de land- en zoetwatermollusken betreft, door het hier aangekondigde eerbiedwaardige boek van Adam voorzien.

Het werk is gebaseerd op de zeer uitgebreide verzamelingen van het Museum te Brussel en op een kritische studie van de literatuur. Na een inleiding, een overzicht van de geschiedenis van het onderzoek der Belgische molluskenfauna, een beschouwing over de variabiliteit der mollusken (waarin de auteur stelling neemt tegen het benoemen van alle afwijkingen van de norm of de vorm waarop een soortbeschrijving is gebaseerd), en een opmerking over het feit, dat de ethologie in dit werk niet ter sprake komt, volgt als voornaamste hoofdstuk het eigenlijke systematische deel (pp. 13 - 212). Hierin worden 185 soorten uitvoerig besproken. Onder deze zijn er een twintigtal, waarvan het voorkomen in België of ten onrechte verondersteld is, of zeer twijfelachtig is, of waarvan slechts een enkele keer geïmporteerde exemplaren zijn waargenomen. Van de meeste (162) werkelijk inheem-

sche soorten treft men op de bladzijden 240-266 een kaartje van de verspreiding in België aan. Het laatste hoofdstuk bevat een bespreking van de geografische verspreiding der Belgische mollusken. Hierbij sluit een tabel aan (pp.230-237), waaruit blijkt, hoe de besproken soorten zijn verspreid over de verschillende biogeografische districten, waarin M a s s a r t België heeft verdeeld, en waar zij in het omliggende gebied en in verder Europa voorkomen. Een lijst van addenda (pp.227-229) werd noodig, doordat het reeds in 1944 voltooide werk door papierschaarschte 3 jaar op publicatie moest wachten. Tenslotte vindt men op pp. 267-298 een literatuurlijst, alphabetisch register en een inhoudsopgave.

Het is onmogelijk de rijke inhoud van dit werk hier recht te doen wedervaren. Ongetwijfeld zal het in de toekomst veel worden geraadpleegd door hen, die zich met de bestudeering der Nederlandsche niet mariene mollusken bezig houden.

Enkele opmerkingen mogen hier nog wel aan worden toegevoegd. Aan wie dit boek doorbladert, dringt zich een vergelijking met de Nederlandsche molluskenfauna onwillekeurig op. Bij het beschouwen der verspreidingskaartjes springt in het oog, dat de meeste der niet in ons land voorkomende soorten in hun Belgische verspreiding beperkt zijn tot de zuidoost hoek van het land, d.w.z. tot dat deel van België, dat door zijn bodenvorm en meer continentale klimaat het sterkst van Nederland afwijkt. Een aantal van deze soorten komt tot in de omgeving van Luik voor. Zij behooren tot de fauna van M a s s a r t's "District Calcaire", dat hier grenst aan zijn "District Crétacé", waartoe men ook Zuid-Limburg zou kunnen rekenen. Er is geen reden te veronderstellen, dat deze soorten in ons goed geëxploreerde Zuid-Limburg over het hoofd gezien zijn. Intusschen is de term "District Calcaire" misleidend, daar hier lang niet alleen kalkhoudende gesteenten worden gevonden. Daardoor is het mogelijk, dat er een soort voorkomt als Bythinella dunkeri (Frauenfeld), die juist in kalkarme bronnen leeft. Merkwaardig is, dat in de Belgische duinen een aantal xerophile landslakken, op onbekende wijze geïmporteerd uit zuidelijke streken, zich blijkbaar steeds verder verspreiden. Ik noem hier de mediterrane Helicella profuga (Schmidt), verder Helicella cespitum (Drap.) en Cochlicella acuta (Müll.). De kans dat deze soorten zich op den duur ook in onze duinen zullen vestigen, bestaat. Vooral in Zeeuwsch-Vlaanderen zullen wij er naar moeten uitkijken. Ook mogen we wel eens letten op de kieuwslak Pseudamnicola confusa (Frauenfeld), die in brakwater bij Antwerpen leeft. Misschien is deze soort in ons land wegens de oppervlakkige gelijkenis met Bithynia tentaculata (L.) over het hoofd gezien.

Van onze inlandsche soorten missen we in België: Embletonia pallida (Alder & Hancock), Planorbis vorticulus Troschel, Pl. riparius Westl., Succinea arenaria Bouchard-Chantereaux, Monacha rubiginosa (Schmidt), Pisidium pseudosphaerium van Benthem Jutting & Kuiper, P. hibernicum Westerlund, P. moltessierianum Paladilhe en P. tenuilineatum Stelfox. Het lijkt waarschijnlijk, dat van de genoemde Pisidiums er althans enkele tot dusver in België over het hoofd gezien zijn.

C. O. v. R. A.

+ Het vervolg op het artikel van de heer F. Mahler over VERZAMELTECHNIEK VAN LAND- EN ZOETWATERMOLLUSKEN zal in Corr.bl.31 verschijnen.

+ Willen de leden, die aan de Naardermeerexcursie hebben deelgenomen een overzichtje van de door hen verzamelde molluskensoorten, ten behoeve van het samen te stellen excursieverslag aan het Secretariaat toezenden?

+++

Korte Mededelingen:

- In het NATURA-nummer van Maart 1948 komt de volgende mededeling voor van de heer K.J.Bakker: "Afwijkende Cepaea nemoralis. Aan de Schieweg bij Delft komen 2 afwijkende huisjesvormen van deze slak voor: 1. een met één donkere en één lichte (bijna witte) spiraalband, 2. een met niet anders dan een witte band". De heer Bakker was zo vriendelijk het betreffende materiaal, mij op mijn verzoek, toe te zenden. Zoals verwacht werd, bleek de gehele populatie te behoren tot de var. fascialba Picard. De bandering van het onder 1) bedoelde materiaal was 00300 en 12345. Onder de sub 2) genoemde exemplaren bevonden zich twee exemplaren van de zeldzame fascialba concolor. De fraaie schelpjes zijn bruinachtig van grondkleur, de opake (niet hyaliene !) band is aan de binnenzijde wit, aan de buitenzijde bruingeel en scherp getekend. J.G.J.K.

Ir.J.C.M.van Zijp deelt mede, Clausilia biplicata (Mont.) in ruim aantal verzameld te hebben ten Westen van het gehucht Zevenhuizen aan het Kagermeer (datum: 31.8.48). De dieren leefden in elzebosjes op de grond langs de oever. Balea perversa (L.) werd gevonden op elzestammen op het eilandje tegenover Zevenhuizen.